

**Stanowisko Rządu
w sprawie prezydenckiego projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie danych
osobowych (druk nr 488)**

Prezydencki projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie danych osobowych - z uwagi na negatywne stanowisko Rządu w kwestii proponowanych w projekcie rozwiązań prawnych - został zmieniony podczas prac Podkomisji Nadzwyczajnej.

W związku z powyższym zaistniała konieczność dokonania ponownej oceny projektu ustawy.

Główne założenia projektu zmierzają do:

- wprowadzenia nowego zadania dla Generalnego Inspektora dotyczącego zapewnienia wykonania przez zobowiązanych obowiązków o charakterze niepieniężnym wynikających z decyzji administracyjnych, poprzez stosowanie środków egzekucyjnych przewidzianych w ustawie o postępowaniu egzekucyjnym w administracji,

- zmiany w związku z upoważnieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej do nadawania, w drodze rozporządzenia, statutu Biura określającego jego organizację, zasady działania oraz siedziby jednostek zamiejscowych i zakres ich właściwości terytorialnej,

- zmiany regulacji odnoszących się do uprawnień administratora w zakresie odmowy udzielenia informacji,

- wprowadzenia rozwiązania prawnego, które penalizuje udaremnianie lub utrudnianie kontroli w zakresie ochrony danych osobowych, prowadzonej przez osobę upoważnioną,

- zmiany ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji w zakresie upoważnienia Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych do działania jako organ egzekucyjny w zakresie egzekucji administracyjnej obowiązków o charakterze niepieniężnym.

W ocenie Rządu:

- 1) w związku z proponowaną zmianą art. 12 ustawy o ochronie danych osobowych (art. 1 pkt 1a projektu) - należy podkreślić, że powinno się stworzyć zamknięty katalog zadań Głównego Inspektora Ochrony Danych Osobowych. W tym celu w projektowanym art. 12 powinno się wykreślić wyrazy „w szczególności”;
- 2) nie znajduje uzasadnienia wprowadzony w art. 1 pkt 2 wymóg posiadania przez zastępcę Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych wykształcenia prawniczego.

Dotychczasowe uregulowania w tym zakresie są elastyczniejsze, gdyż dopuszczają możliwość posiadania innego wykształcenia niż prawnicze;

- 3) w art. 1 pkt 4 projektu, który dodaje nowy art. 19a. przyznano Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych prawo kierowania do wskazanych w nim podmiotów wystąpień zmierzających do zapewnienia skutecznej ochrony danych osobowych. Jeżeli przedmiotowe wystąpienie mogłoby mieć charakter informacji przekazywanych w trybie przewidzianym dla „instytucji rzecznikowskich”, to regulacja prawna takiej formy działania nie wydaje się słuszna. Dla podmiotów „o charakterze rzecznikowskim” wystąpienia są głównym sposobem działania. Natomiast dla Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych musiałyby stanowić prawnie uregulowaną formę poprzedzającą postępowanie administracyjne. Wymagałoby to całkowitej przebudowy procedury, określenia jakie metody i środki odwoławcze przysługują od takiego wystąpienia. Należałoby określić skutki prawne braku reakcji podmiotu, do którego wystąpienie zostało skierowane. Nieokreślenie tych środków mogłoby w skrajnym przypadku doprowadzić do wykorzystania wystąpień i braku reakcji na nie, jako dowodu na umyślne łamanie przepisów ustawy. W sytuacji dodania do ustawy art. 19a, oprócz zmian w samym przepisie uwzględniających przedstawione powyżej uwagi, konieczne jest również dokładne określenie w uzasadnieniu projektu przyczyn, skutków prawnych, a także spodziewanych korzyści wprowadzenia projektowanego przepisu.

Ponadto, w proponowanym art. 19a w ust. 1 wprowadzającym uprawnienie do kierowania wystąpień, zawarto nieprawidłowe odesłanie do art. 12. W art. 1 pkt 1a projektu proponuje się nowe brzmienie art. 12 ustawy. Dotychczasowa kolejność punktów ulega przesunięciu (dodano pkt 3 w projekcie). W związku z tą zmianą dotychczasowy pkt 5 ustawy zgodnie z projektem ma oznaczenie pkt 6 („inicjowanie i podejmowanie przedsięwzięć w zakresie doskonalenia ochrony danych osobowych”). Wydaje się zatem, iż w projektowanym art. 19a powinno znaleźć się odesłanie do art. 12 pkt 6 ustawy;

- 4) w art. 1 pkt 3 projektu ustawy wprowadzono możliwość rozbudowy aparatu pomocniczego GODO i stworzenia jednostek zamiejscowych biura. W związku z aktualną sytuacją budżetową, wydaje się uzasadnione zakwestionowanie rozwiązań wprowadzających możliwość tworzenia placówek zamiejscowych i tym samym generowania dodatkowych kosztów dla budżetu państwa. Należy zauważyć, że celem ustawy jest wprowadzenie zmian mających na celu zagwarantowanie skuteczniejszej ochrony danych osobowych. Celowi temu służy m.in. rozszerzenie uprawnień

Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych poprzez nadanie mu kompetencji do zapewnienia wykonania przez zobowiązanych obowiązków o charakterze niepieniężnym wynikających z decyzji administracyjnych, poprzez stosowanie środków egzekucyjnych przewidzianych w ustawie o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Powyższe rozwiązanie wychodzi naprzeciw potrzebie zagwarantowania skuteczniejszej ochrony danych osobowych i powinno sprzyjać podniesieniu zaufania obywateli do organów państwa. Celowym zatem byłoby wstrzymanie się z potencjalnie kosztownymi propozycjami legislacyjnymi do czasu sprawdzenia w praktyce działania innych rozwiązań takich jak, np. poszerzenie kompetencji egzekucyjnych Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych. Może się bowiem okazać, że wysoka skuteczność tych rozwiązań wyeliminuje potrzebę ponoszenia wydatków związanych z propozycją wprowadzenia możliwości tworzenia placówek zamiejscowych GIODO;

- 5) w celu wyeliminowania wątpliwości związanych z uchYLENIEM art. 30 oraz w związku z projektowanym nowym brzmieniem art. 34 - proponuje się następującą redakcję art. 34:

„Art. 34. Administrator danych odmawia osobie, której dane dotyczą, udzielenia informacji, o których mowa w art. 33 ust. 1, jeżeli spowodowałoby to:

- 1) ujawnienie wiadomości stanowiących tajemnicę państwową,*
- 2) zagrożenie dla obronności lub bezpieczeństwa państwa, życia i zdrowia ludzi lub bezpieczeństwa i porządku publicznego,*
- 3) zagrożenie dla podstawowego interesu gospodarczego lub finansowego państwa,*
- 4) istotne naruszenie dóbr osobistych osób, których dane dotyczą, lub innych osób.”*

- 6) w art. 1 pkt 9a wprowadzono nowy art. 54a, który penalizuje zachowanie polegające na udaremnianiu lub utrudnianiu kontroli w zakresie ochrony danych osobowych, prowadzonej przez osobę upoważnioną (sytuacja taka nie jest chroniona przepisami ustawy w aktualnym brzmieniu). Można zatem domniemywać, że przyczyną zmian legislacyjnych były zdarzenia, wynikające z praktyki dotychczasowego stosowania ustawy. W tym zakresie można podzielić opinię co do celowości penalizacji takich zachowań, bowiem przepisy ustawy – Kodeks karny nie przewidują karalności tego rodzaju czynu. Przepis art. 225 kk, kryminalizujący zachowania polegające na utrudnianiu i udaremnianiu kontroli, zawęży krąg osób, które będą stanowić przedmiot czynności wykonawczej, do ściśle określonych w tym artykule podmiotów, które mają uprawnienia do przeprowadzenia kontroli w zakresie ochrony środowiska, praw pracowniczych oraz w zakresie legalności wykonywania pracy przez cudzoziemców, prowadzenia działalności przez cudzoziemców, powierzania wykonywania pracy i innej pracy zarobkowej

cudzoziemcom. Wśród osób, których kontrolne czynności służbowe są chronione przepisem art. 225 kk nie ma zatem tych, które są upoważnione do kontroli w zakresie ochrony danych osobowych.

Z uwagi na wprowadzenie nowego przepisu zawierającego sankcje karne, zasadne jest szczegółowe określenie w uzasadnieniu do projektu celowości wprowadzenia proponowanych rozwiązań oraz wskazanie, że w ustawie zostaną dokładnie określone podmioty uprawnione do przeprowadzenia kontroli oraz zasady jej przeprowadzania.

Ponadto, wydaje się celowe zwrócenie uwagi na to, że sankcja projektowanego przepisu odbiega od założeń systemu sankcji przyjętego w Kodeksie karnym, który powinien być rozwiązaniem wzorcowym również w przypadku konstruowania typów przestępstw w ustawach pozakodeksowych. Zgodnie z tymi założeniami, kara pozbawienia wolności występuje alternatywnie z karami nieizolacyjnymi jedynie wtedy, gdy nie przekracza 2 lat pozbawienia wolności. Jeżeli przepis przewiduje zagrożenie karą pozbawienia wolności w wymiarze do 3 lat, powinien to być jedyny rodzaj kary występujący w sankcji przepisu. Rozwiązanie takie nie wyłącza w sprawach zagrożonych karą pozbawienia wolności do lat 3 możliwości orzekania grzywny albo kary ograniczenia wolności, bowiem możliwe jest to przy zastosowaniu instytucji tzw. kary zamiennej, określonej w art. 58 § 3 kk, oczywiście jedynie w wypadku wystąpienia szczególnych okoliczności uzasadniających takie rozwiązanie.

Z powyższych względów sankcja nowo projektowanego typu przestępstwa powinna zostać zmodyfikowana i dostosowana do sposobu ich konstruowania występującego w przepisach Kodeksu karnego;

- 7) do projektu ustawy powinno się dołączyć: uzasadnienie określające, w szczególności zakres przedmiotowy i podmiotowy projektowanego aktu prawnego, podstawowe środki oddziaływania prawnego przewidywane w projekcie, różnice między rozwiązaniami proponowanymi w projekcie, a rozwiązaniami prawnymi w ustawie obowiązującej, zwięzłą informację o przebiegu prac nad projektem, prawdopodobne koszty rzeczowe bądź organizacyjne.

W związku z okolicznością, iż obecna wersja projektu ustawy w znacznej części uwzględnia wcześniejsze zastrzeżenia przedstawione w stanowisku Rządu z 2008 r. do pierwotnego tekstu projektu ustawy (druk sejmowy nr 488) oraz biorąc pod uwagę stanowisko strony społecznej zgłaszane podczas prac w Podkomisji Nadzwyczajnej - Rząd pozytywnie opiniuje przedłożony projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie danych

osobowych oraz ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, z tym że w dalszych pracach parlamentarnych powinno się uwzględnić zastrzeżenia przedstawione w stanowisku Rządu.